

ZINĀTNES DZĪVES HRONIKA

Septembris

3.–6. septembrī LZA prezidents Ojārs Spārītis piedalījās ALLEA (Eiropas zinātņu akadēmiju federācija) ikgadējā pilnsapulcē. Visa ALLEA locekļu tikšanās tika veltīta ģenerāltēmai “*Sustainability and Resilience*” (Ilgtspēja un reakcijas elastība). Līdzās jautājumam par sieviešu līdztiesību un līdzdalību zinātnē tika apspriesti arī citi jautājumi: darba grupu pārskata ziņojumi, jauno ALLEA dalībnieku uzņemšana, SAPEA (*Science Advice for Policy by European Academies*) informācija par jauna starptautiska zinātnes menedžmenta konsorcijs lietderību un tā veidošanu.

4. septembrī korespondētājloceklim fizikim Jevgeņijam Joļinam — 80.

Latvijas Zinātņu akadēmijā (LZA) norisinājās svinīgā Valtera Capa balvas pasniegšanas ceremonija. Valtera Capa balvas laureāts šogad kļuva LZA īstenais loceklis, *Dr. chem.* Edgars Sūna par izcilu ieguldījumu jaunu zāļu vielu radīšanā un starptautiski nozīmīgiem izgudrojumiem to sintēzes metožu pilnveidošanā.

Pasākumā ar uzrunām uzstājās LZA viceprezidents Andrejs Krasņikovs, akadēmiķis Jānis Stradiņš, Valtera Capa dēls Lotārs Caps (*Lotar Zapp*), Latvijas Organiskās sintēzes institūta (LOSI) direktors Osvalds Pugovičs un Fridrihs Ēiļlēgers (*Friedrich Oehlschläger*) no Vācijas firmas “*Minox GmbH*”. Laureātu godināja arī pasākumā klātesošais Latvijas Republikas Patentu valdes direktors Sandris Laganovskis, kā arī Valtera Capa radošā darba un mūža gājuma pētnieks, foto vēsturnieks Pēteris Korsaks. Pasākuma noslēgumā LZA viceprezidents

pasniedza Valtera Capa dēlam Lotāram Capam un Vācijas firmas “*Minox GmbH*” pārstāvim Fridriham Ēiļlēgeram LZA piemiņas medaļas.

Valtera Capa balva iedibināta 2004. gada septembrī, un to kopš 2005. gada reizi divos gados piešķir Latvijas Zinātņu akadēmija kopīgi ar Latvijas Republikas Patentu valdi un firmu “*Minox GmbH*”. Rīgā baltvācu ģimenē dzimušais Valters Caps (*Walter Zapp*, 1905–2003) bija izcils izgudrotājs, fototehnikas konstruktors, kurš ar savu pasauleslaveno fotoaparātu *VEF-Minox* veicinājis Latvijas vārda atpazīstamību pasaulē. Viņa vārda balva tiek piešķirta izgudrotājam, kurš ar savu veikumu kļūst pazīstams ārpus Latvijas robežām.

7. septembrī notika A. Stulginska universitātes pārstāvju (Lietuva, Kauņa) vizīte Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijā (LLMZA). Lietuviešu kolēģu vizītes mērķis bija iepazīties ar LLMZA pieredzi Ziemeļvalstu Lauksaimniecības asociācijas kongresa organizēšanā, jo LLMZA biedri un nodaļu vadītāji ļoti aktīvi piedalījās iepriekšējā kongresa organizēšanā, kurš notika 2015. gadā. Nākamais kongress būs Kauņā 2018. gada jūnijā.

8. septembris. Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silva” Zinātniskās padomes priekšsēdētājam *Dr.silv.* Tālim Gaitniekam 60 gadu jubileja, kurā LLMZA pasniedza atzinības rakstu par ilggadēju, aktīvu un sekmīgu LLMZA mežzinātņu nodaļas darba organizēšanu, starptautiskās sadarbības un atpazīstamības veicināšanu.

LZA īstenajam loceklim Remigijam Počam — 70.

LZA Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas (ĶBMZN) sēdē Rīgas Stradiņa universitātes Anatomijas un antropoloģijas institūtā (Anatomikumā) ziņojumu “Latvijas šķeltnu pacientu audu izpētes raksturojums 16 gadu ilga longitudināla projekta aspektā” sniedza LZA korespondētājlocekle *Dr.habil.med.* Māra Pilmane. Sēdes noslēgumā gida pavadībā notika iepazīšanās ar Anatomikuma anatomisko un embrioloģisko eksponātu kolekciju.

12. septembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā notika Latvijas–Krievijas kopējās vēsturnieku komisijas Krievijas puses līdzpriekšsēdētāja akadēmiķa, Krievijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekļa, Vispārējās vēstures institūta direktora Aleksandra Čubarjana tikšanās ar Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) prezidentu Ojāru Spārīti, kā arī vēsturnieku komisijas Latvijas puses priekšsēdētāju profesoru Antoniju Zundu. Tikšanās piedalījās arī Latvijas puses vēsturnieku komisijas pētnieks Aleksandrs Ivanovs un prof. Irēna Saleniece (Daugavpils Universitāte), kā arī atbildīgais sekretārs Valdis Kuzmins.

13. septembrī notika LZA Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas (FTZN) sēde, kurā tika uzklauti LZA īsteno locekļu kandidātu zinātniskie ziņojumi par zinātnisko pētījumu rezultātiem: “Pētījumi augstas precizitātes lāzeru spektroskopijā” — LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta vadošais pētnieks *Dr.phys.* Jānis Alnis; “Integrējot akadēmisko pasauli un tautsaimniecību” — LZA kor. loc., *Dr.habil.sc.comp.* Juris Borzovs; “Nanoelektronikas kvantu tehnoloģijas” — LZA kor. loc., *PhD* Vjačeslavs Kaščejevs un “Ergosistēmu vadība, automatizācija un optimizācija” — LZA kor. loc., *Dr.habil.sc.ing.* Antans Sauļus Sauhats.

14. septembrī mūžības ceļos devies Latvijas Zinātņu akadēmijas īstena loceklis, Rīgas Tehniskās universitātes (RTU)

Būvniecības un rekonstrukcijas institūta ilggadējais direktors, RTU profesors, *Dr.habil.sc.ing.* Kārlis Rocēns (3.03.1939–14.09.2017).

15. septembrī LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa (HSZN) organizēja divus pasākumus:

Andreja Jaunzema grāmatas “J. A. Šumpētera atziņas par uzņēmēju kā ekonomikas pārmaiņu mehānismu: *pro, contra, addendum*” atvēršanu un Ivara Brīvera grāmatas “Konservatīva ekonomista skats uz cilvēkiem un pasauli XXI gadsimtā” atvēršanu.

Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā norisinājās starptautiska zinātniska konference “Kārļa Egles 130 gadi”. Tajā ziņoja LZA īstenā locekle Ina Druvieta un LZA goda doktore Venta Kocere.

17. septembrī mūžībā aizgājis Latvijas Zinātņu akadēmijas īstena loceklis, ilggadējs Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) prorektors zinātniskajā darbā (1974–1985), RTU Goda darbinieks, RTU emeritētais profesors *Dr.habil.chem.* Andris Strakovs (27.06.1934–17.09.2017).

19. septembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā viesojās Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes vēstnieks Latvijā Kīts Šanons (*Keith Shannon*). Tikšanās laikā ar LZA prezidentu Ojāru Spārīti un LZA ģenerālsekretāru Andreju Siliņu vēstnieks iepazīstināja ar Apvienotās Karalistes valdības izstrādāto pozīciju turpmākai sadarbībai ar Eiropas Savienības valstīm zinātnes un inovāciju jomā sakarā ar izstāšanos sarunu no Eiropas Savienības jeb *Brexit* procesu. Apvienotā Karaliste, līdz šim būdama pirmā piecnieka sadarbības partneris katrai no 27 ES dalībvalstīm, ir viena no nozīmīgākajām spēlētājām zinātnes un inovāciju jomā visā pasaulē. Izstājoties no Eiropas Savienības, Apvienotā Karaliste turpinās šo ceļu, kas, iespējams, vairākās zinātņu

nozārēs var tikt attīstīts vēl sekmīgāk, padziļinot valstu divpusējo sadarbību.

Notika LZA Senāta sēde, kurā noklausījās piecu LZA akadēmijas jauno locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus. Tos sniedza *Dr.phys.* Jānis Alnis (“Pētījumi augstas precizitātes lāzeru spektroskopijā”), LZA korespondētājloceklis Juris Borzovs (“Integrējot akadēmisko pasauli un tautsaimniecību”), LZA korespondētājlocekle Māra Pilmane (“Morfoloģija pētījumos un pedagoģijā”), LZA korespondētājloceklis Antans Sauhats (“Energosistēmu vadība, optimizācija un automatizācija”) un LZA korespondētājloceklis Igors Šuvajevs (“*Facere docet philosophia*”).

Senāts apstiprināja kandidātu sarakstu LZA jaunu locekļu vēlēšanām un nolēma palielināt LZA ārzemju locekļu vakanču skaitu par vienu vakanci.

21. septembrī mūžībā aizgāja LZA goda doktors, RTU Arhitektūras fakultātes profesors *Dr.habil.arch.* Ivars Strautmanis (19.07.1932–21.09.2017).

Notika ĶBMZN sēde, kurā noklausījās LZA locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus.

Ziņojumu “Morfoloģija pētījumos un pedagoģijā” sniedza *Dr.habil.med.*, profesore Māra Pilmane, RSU Anatomijas un antropoloģijas institūta direktore, un korespondētājlocekļu kandidāti: “Kodolu magnētiskās rezonanses pētījumi bioloģisko mehānismu izpratnei, jaunu zālvielu atklāšanai un biomateriālu izveidei” — *Dr.chem.* Kristaps Jaudzems, Latvijas OSI vadošais pētnieks; “Funkcionālie materiāli vides un enerģētikas problēmu risināšanai: sintēze un īpašības” — *Dr.sc.ing.* Andris Šutka, RTU Funkcionālo materiālu tehnoloģiju zinātniskās laboratorijas vadošais pētnieks.

Nodaļa nolēma piešķirt LZA goda doktora grādu (*Dr.h.c.chem.*) *Dr.chem.* Eināram Ložam un *Dr.chem.* Ilonai Mažeikai.

No 21. septembra līdz 30. novembrim LZA 3. stāva vestibilā skatāma fotogrāfa Artūra Daukuļa foto izstāde “Rīgas horizonts”. Foto sērija “Rīgas horizonts” ilustrē Rīgas metamorfozes sešu gadu garumā (2010–2015). Foto projekts iezīmē galvaspilsētas pārmaiņas līdzī laikam, apvienojot dokumentālo un mākslas foto lielformāta fotogrāfijās, kas tapušas, fikšējot pilsētu un tās pārmaiņas. Foto izstāde ir veltījums Rīgai, tās iedzīvotājiem un pilsētas viesiem.

22. septembrī — LZA goda locekļa Gunāra Kroļļa izstādes atklāšana Daugavpils Marka Rotko mākslas centrā.

23. septembrī LZA goda loceklim Eduardam Kļaviņam — 80.

25. septembrī Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA) bibliotēkā tika atklāta LMA Mākslas vēstures institūta direktora prof. *Dr.habil.art.* Eduarda Kļaviņa grāmatu un rakstu izstāde par godu viņa astoņdesmit mūža un piecdesmit piecu darba gadu jubilejai.

Prof. Eduards Kļaviņš (dz. 1937. gada 23. septembrī) 2014. gadā tika ievēlēts par Latvijas Zinātņu akadēmijas goda locekli, bet viņa vadībā īstenotā projekta — daudzsējumu akadēmiskā izdevuma “Latvijas mākslas vēsture” 4. un 5. sējums — 2014. un 2016. gadā atzīmēti gada nozīmīgāko zinātnes sasniegumu vidū Latvijā.

LZA LMZN un LLMZA kopsēdē noklausītas LZA akadēmiķu kandidātu *Dr. oec.* Irinas Pilveres, LZA korespondētājlocekļa kandidātu lauksaimniecības zinātnē *Dr.agr.* Sanitas Zutes un *Dr. agr.* Gunāra Lāča prezentācijas.

26. septembrī Latvijas Universitātes (LU) Akadēmiskajā bibliotēkā notika dokumentu krājuma “Latvijas neatkarības idejas uzturēšana trimdā” atvēršana. Pasākuma viesus uzrunāja Latvijas Zinātņu akadēmijas

prezidents O. Spāritis, LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore V. Kocere, Pasaules Brīvo latviešu apvienības priekšsēdētājs Jānis Kukainis, LZA Trimdas konsultatīvās padomes loceklis Oļģerts Pavlovskis un krājuma sastādītāja Kristīne Bekere. Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centra sagatavotais krājums ir ceturtais sējums dokumentu krājumu sērijā “Nevardarbīgā pretošanās: Latvijas neatkarības atgūšana (1945–1991) dokumentos”. Sērijas pirmajos trīs sējumos apkopoti dokumenti par nevardarbīgo pretošanos padomju okupācijas režīmam (1945–1985), Atmodas laiku (1986. gada jūlijs – 1990. gada maija sākums) un pārejas periodu (1990. gada 4. maijs – 1991. gada 21. augusts).

28. septembrī LZA ārzemju loceklim Atim Lejiņam — 75.

Notika LZA HSN sēde, kurā tika uzklauti sekojoši potenciālo locekļu kandidātu ziņojumi:

Dr.phil. Igora Šuvajeva ziņojums “*Facere docet philosophia* – filosofija māca rīkoties”.

Dr.iur. Kristīnes Stradas-Rozenbergas ziņojums “Novitātes noziedzīgos nodarījumos cietušo aizsardzībā”.

Dr.philol. Ausmas Cimdiņas ziņojums “Latviešu pamattekstu pētījumu teorētiski metodoloģiskie aspekti: no Andreja Pumpura līdz Imantam Ziedonim”.

Dr.sc.pol. Ivara Ījaba ziņojums “Latvijas politisko ideju vēsture: problēmas un perspektīvas”.

Raiņa un Aspazijas mājā norisinājās zinātniskie lasījumi “Mazāk zināmais Rainis: biogrāfija, daiļrade, tulkojumi”, kuros piedalījās LZA korespondētājlocekle Maija Burima ar lasījumu “Lauzto prieku” lieta.

29. septembrī LZA telpās norisinājās Latvijas Ekonomistu asociācijas ikgadējā konference “Institūcijas, morāle un raciona-

litāte ekonomikā”, kura tika rīkota sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju.

Oktobris

1.–3. oktobrī LZA prezidents O. Spāritis apmeklēja globāla mēroga STS Forumu (*Science and Technology for Society*) Kioto pilsētā, kurš notika jau 14. reizi. STS Forumā jēga ir vadošo zinātnieku identifikācija starptautiskā mērogā un kontaktu stiprināšana ikvienas dalībvalsts interesēs, kā arī informācijas apmaiņa par globālām zinātnes un tehnoloģiju sabiedrības attīstības perspektīvām. Forumā pievienotā vērtība bija diviem pasākumiem: zinātņu akadēmiju prezidentu ikgadējās tikšanās reizei, kas tika veltīta transdisciplinārās zinātnes jēdziena ieviešanai un izpratnei, un zinātnes menedžmenta organizāciju pārstāvju apspriedei (*Funding Agency Presidents Meeting*), kurā diskutēja par ilgtspējīgas attīstības mērķiem (SDGs — *Sustainable Development Goals*) un zinātnisko publikāciju un inovāciju kvalitātes ekspertīzes (*peer review*) saistību ar atvērtās zinātnes (*open science*) un datu pieejamības politiku.

3. oktobrī Saeimā, vērtējot Baltijas Asamblejas (BA) balvas kandidātus, starptautiska žūrija nolēma 2017. gada balvu mākslā piešķirt mākslas zinātniecei un redaktorei Laimai Slavai par izcilo profesionālo ieguldījumu mākslas zinātnes teorijas attīstībā un grāmatu izdošanas jomā, veicinot Latvijas kultūras atpazīstamību arī starptautiskā līmenī.

Miris LZA korespondētājloceklis, ilggadējs Latvijas Mākslas akadēmijas profesors un Mākslas zinātnes nodaļas Humanitāro zinātņu katedras vadītājs, filozofijas doktors un vairāku grāmatu par filozofiju, Eiropas kultūras vēsturi un mākslas vēsturi autors Andris Rubenis (08.04.1951–03.10.1917).

LZA Senāta sēdē noklausījās piecu LZA jauno locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus: “Prognostiskie un riska faktori hematoloģisko slimību gadījumos” (LZA korespondētājlocekle Sandra Lejniece); “Kanons un perifērija latviešu literatūrā: izpētes aspekti” (LZA korespondētājlocekle Maija Burima); “Literārais mantojums un nacionālā kultūrintertitate: mūsdienu literatūrzinātnes izaicinājumi” (LZA korespondētājlocekle Ausma Cimdiņa); “Kvantu tehnoloģijas nanoelektronikā” (LZA korespondētājloceklis Vjačeslavs Kaščejevs); “Dzeramā ūdens bioloģiskais un ķīmiskais drošums pilsētvīdē” (LZA korespondētājloceklis Tālis Juhna). Senāts apstiprināja Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas 21. septembra sēdes lēmumu un piešķīra LZA Goda doktora grādu Eināram Ložam (*Dr.h.c.chem.*) un Ilonai Mažeikai (*Dr.h.c.chem.*).

4. oktobrī Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē (MLĶF) notika izcilo zinātnieku Emīlijas Gudrinieces un Alfrēda Ieviņa piemiņas pasākums. To ievadīja piemiņas lasījumi, pēc tam notika E. Gudrinieces vārdā nosauktās auditorijas atklāšana. Turpmāk izcilās profesores vārdā tiks saukta 445. auditorija, pie kuras durvīm būs E. Gudriniecei veltīta piemiņas plāksne.

Profesore E. Gudriniece (1920–2004) bija ķيميķe, Latvijas Zinātņu akadēmijas akademiķe. Bijusi RPI zinātņu prorektore, RPI izveidojusi Organiskās sintēzes un biotehnoloģijas katedru un vairāk nekā 20 gadus to vadījusi.

Profesores E. Gudrinieces zinātniskais darbs saistīts ar diketonu, heterociklisko savienojumu sintēzi un to bioloģiskās aktivitātes pētījumiem, mūža pēdējos gados — ar krustziežu un citu augu eļļu praktiskās izmantošanas iespējām biodīzeļdegvielas ražošanā. Apbalvota ar Paula Valdena medaļu un “Grindex” un LZA balvu par mūža ieguldījumu jauno ķيميķu sagatavošanā un heterociklisko savienojumu ķيميķā.

Profesors A. Ieviņš (1897–1975), li-dzīgi kā E. Gudriniece, RPI strādājis kopš 1958. gada. Galvenos pētījumus veicis rentgenogrāfijas jomā, izstrādājis asimetrisku metodi kristālu elementārdaļiņu parametru noteikšanai. Pētījis bora kompleksos savienojumus ar skābekli saturošajiem organiskajiem ligandiem. Veicis sārmu un sārmzemju metālu, kobalta un niķeļa heksaborātu struktūras atšifrēšanu un kristālisko īpašību noteikšanu.

4.–6. oktobrī LZA prezidents O. Spāriņis piedalījās Tokijā notiekošajā konferencē, kas veltīta Inovācijām zemes klimatisko izmaiņu novēršanai (*Innovation for Cool Earth Forum*), kurā piedalījās vairāki simti vadošo pasaules zinātnieku ar referātiem vairākās sekcijās. Konferencē notika intensīva situācijas modelēšana zemes turpmākajiem scenārijiem, turpinoties globālai sasilšanai. Latvijas tehnoloģisko inovāciju līmenim un apstākļiem vislabāk atbilda sekcijā par ūdeņraža transporta attīstību runātais, kas pilnībā saskanēja ar LZA sadarbības partneru — ūdeņraža asociācijas — ekspertu īstenotajai ekspertīzes sērijai ar mērķi ieviest Latvijā ūdeņraža transportu pilsētās, uz dzelzceļa, kā arī tālākajā nākotnē adaptēt ūdeņraža izmantošanas sasniegumus sadzīves vajadzībām.

5. oktobrī notika LZA ĶBMZN sēde, kurā noklausījās LZA locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus: “Ko Latvija var dot pasaulei vēža profilakses pētījumu jomā?” (LZA korespondētājloceklis Mārcis Leja); “Oglskābes anhidrāžu inhibitoru konstruēšanas un sintēzes izaicinājumi” (*Dr.chem.* Raivis Žalubovskis, Latvijas OSI vadošais pētnieks); “Sporādiskie un pārmantoti audzēji” (*Dr.biol.* Edvīns Miklaševičs, Onkoloģijas institūta direktors).

8. oktobrī LZA īstenotajai loceklei Innai Šteinbukai — 65.

9. oktobrī Latvijas Zinātņu akadēmijas Portretu zālē notika diskusija par zinātnes finansēšanas modeļa būtību un ieviešanas mehānismiem. Diskusijā piedalījās LR Izglītības un zinātnes ministrijas, Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pārstāvji, valsts pētījumu programmu vadītāji, kā arī zinātnisko institūciju pārstāvji.

11. oktobrī FTZN sēdē ar lekciju: “*Breaking High-Performance Fiber Development Paradigm: Continuous Supernanofibers for the Ultratough Structural Composites*” uzstājās Nebraskas (ASV) Linkolna universitātes Mehānikas un materiālu inženieru nodaļas profesors Juris Dzenis. Tika uzklauti divu LZA īsteno locekļu kandidātu zinātniskie ziņojumi: “35 gadi ar daudzvērtīgām matemātiskām strukturām” — LZA kor. loc., *Dr.habil.math.* Aleksandrs Šostaks; “Nanomateriālu teorētiskā modelēšana un svarīgo īpašību prognozēšana” — LU CFI vadošais pētnieks *Dr.chem.* Jurijs Žukovskis; kā arī LZA korespondētājlocekļa kandidāta *Dr.sc.comp.* Jura Viksnas ziņojums “Bioinformātikas algoritmiskās problēmas”.

13. oktobrī pēc Latvijas Zinātņu akadēmijas un biedrības “Latvija pasaulē” iniciatīvas Akadēmijā norisinājās konference par Latvijas tautsaimniecības attīstībai aktuāliem jautājumiem. Ziņojumus tajā sniedza Banku Augstskolas pētniecības un attīstības prorektors Andris Nātriņš, *KPMG Baltics* direktors *Dr.oec.* Edgars Voļskis, Latvijas Republikas ekonomikas ministrs Arvils Ašerādens, Eiropas Parlamenta deputāts Krišjānis Kariņš, a/s “Citadele banka” ekonomists Mārtiņš Āboliņš, Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektore Ilze Cīrule, Dagdas novada deputāts Raimonds Nipers, Latvijas Republikas labklājības ministrs Jānis Reirs.

Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija sveica konkursa “Sējējs

2017” laureātus. Grupā “Zinātne praksē, inovācijas” laureātes titulu ieguva *Dr.agr.* Baiba Lāce par darbu “Agroekoloģisko faktoru ietekme uz bumbieru — kadiķu rūsu (ier. *Gymnosporangium sabinae* (Dicks.) G. Winter) un integrētās augu aizsardzības iespējas slimības ierobežošanai”, veicināšanas balvas saņēma *Dr.oec.* Laura Jeroščenkova par darbu “Kultūras mantojuma izmantošana lauku tūrisma attīstībā” un *Dr. agr.* Inga Jansone par darbu “Ziemāju labības kā izejviela atjaunojamās enerģijas ieguvei Latvijā”.

16. oktobrī LZA goda doktorei Līgai Rupertei — 85.

17. oktobrī valdība atbalstīja Ministru kabineta balvas piešķiršanu sešām izcilām personībām par nozīmīgiem darbiem vai nopelniem demokrātiskās un tiesiskās Latvijas valsts attīstībā, saimnieciskajā vai sabiedriskajā darbībā vai citās valstij nozīmīgās jomās. Balvu zinātnē saņēms Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis *Dr.biol.* Arvīds Barševskis par izcilu devumu Latgales un Sēlijas augstākās izglītības attīstībā un starptautiski atzītu ieguldījumu koleopteroloģijā, kā arī par Latvijas koleopteroloģijas skolas izveidošanu Daugavpilī. LR MK Atzinības raksts piešķirts LZA akadēmiķim *Dr.habil.phys.* Andrim Ozolam par nozīmīgu ieguldījumu optisko tehnoloģiju attīstībā un aktīvu līdzdalību Akadēmijas darbā, LZA akadēmiķim LU Datorikas fakultātes profesoram *Dr.habil.sc.comp.* Jānim Visvaldim Bārzdiņam par fundamentāliem pētījumiem algoritmu teorijā un datorzinātnes skolas izveidi Latvijā un LZA goda doktoram arhitektam Andrim Kronbergam par ieguldījumu Latvijas laikmetīgās arhitektūras procesu attīstībā un arhitektūras mantojuma saglabāšanā.

LZA Senāta sēdē noklausījās LZA jauno locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus: “Pārskats par pētījumiem medicīnas ķīmijā un organiskās sintēzes metodoloģijā” (LZA

korespondētājloceklis Aigars Jirgensons); "Biomases termokīmiskā konversija" (LZA korespondētājloceklis Aivars Žūriņš); "Nanostrukturēto fotokatalizatoru datormodelēšana efektīvai ūdeņraža producēšanai no ūdens vides" (*Dr.chem.* Jurijs Žukovskis); "35 gadi ar daudzvērtīgām matemātiskām struktūrām" (LZA korespondētājloceklis Aleksandrs Šostaks); "Ko Latvija var dot pasaulei vēža profilakses pētījumu jomā?" (LZA korespondētājloceklis Mārcis Leja). Senāts noklausījās arī akadēmiķa Tālava Jundža informāciju par Pasaules latviešu kongresa sagatavošanas gaitu.

18. oktobrī Turaidas muzejrezervāts rīkoja starptautisku konferenci "Reformācijai — 500: jauno laiku vēsmas Latvijā un Eiropā". Priekšlasījumu "Grēksūdze jeb bikts luterāņu liturģiskajā praksē un tās mākslinieciskais ietērs" sniedza Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents *Dr.habil.art.* O. Spārītis. Konferencē referēja arī *Dr.hist.eccl.* Andris Priede (Latvijas Universitāte), *PhD* Erki Rusovs (Tallinas Universitāte), *Dr.hist.* Ieva Ose (Turaidas muzejrezervāts), *Dr.h.c.hist.* Inta Dišlere, *Dr.hist.* Vija Stikāne (Turaidas muzejrezervāts), *Dr.art.* Ieva Pavloviča, Egils Jemeļanovs (Turaidas muzejrezervāts) un *Dr.hist.* Edgars Ceske (Turaidas muzejrezervāts).

LLMZA piedalījās H2020 līdzfinansētā tīklošanas (*ERA-NET*) projektā *Forest Value* un ir publicēts H2020 līdzfinansētā tīklošanas (*ERA-NET*) projekta *Forest Value* uzsaukums: <http://www.woodwisdom.net/news-events/>

19. oktobrī LLMZA prezidente Baiba Rivža piedalījās *ERA NET* projekta *Sumforest* starptautiskā konferencē Barselonā "Kopējie pētījumi, politika un prakse ilgtspējīgai meža apsaimniekošanai". B. Rivža piedalījās *SCAR* Stratēģiskajā darba grupā par nākotnes pētījumiem un inovācijām meža nozarē.

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notika sarunas par Lestenes baznīcas iekārtas atjaunošanas gaitu un tikšanās ar restoratoriem. Pasākums notika Tukuma muzeja ceļojošās izstādes "Ak, svētā Lestene!" ietvaros. Pasākumu atklāja Tukuma muzeja direktore Agrita Ozola. Pieredzē, kā norisinās restaurācijas process, dalījās Gunārs Grīnfelds, Zinaida Grīnfelde, Līga Jansone, Ivars Ķivulis, Gundega Liepa un Inese Mežkaze, savukārt Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents O. Spārītis stāstīja par Latvijā atjaunotajiem baznīcu interjeriem.

LZA ĶBMZN notika sēde, kurā noklausījās LZA locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus: "Augu genomika un biotehnoloģija selekcijai un pārtikas drošībai" (LU Bioloģijas fakultātes asociētais profesors *Dr.biol.* Nils Rostoks) un "Akūts apendicīts bērniem — ķirurģiska vai neķirurģiska saslimšana" (RSU Bērnu ķirurģijas katedras profesors *Dr.habil.med.* Aigars Pētersons).

23. oktobrī Latvijas Zinātņu akadēmija piedalījās Latvijas Studentu apvienības Zinātnes fonda komisijā Starptautisko zinātnisko konferenču un semināru konkursa pretendentu pieteikumu izvērtēšanā. Šajā gadā tika saņemti un izvērtēti 66 pieteikumi, no kuriem atbalstu saņēma 11 pretendenti. LZA Zinātnes fondu komisijā pārstāvēja Ligita Āzena.

24. oktobrī Eiropas Savienības Mājā notika Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas (EZMA, *European Academy of Sciences and Arts*) balvu pasniegšanas ceremonija. EZMA ir augstu novērtējusi Eiropas Parlamenta deputātes, *Dr.oec.* Ineses Vaideres darbu, Eiropas balvu piešķirot par izciliem sasniegumiem Eiropas vienotības un kultūras vērtību attīstībā, tolerantas komunikācijas veicināšanā un Latvijas identitātes nostiprināšanā. Veicināšanas balvas piešķirtas *Dr.soc.* Intai Mieriņai par

sasniegumiem migrācijas procesu un jaunatnes lietu pētniecībā, kā arī *Dr.chem.* Kristapam Jaudzemam par sasniegumiem biopolimēru, kā arī proteīnu un ligandu mijiedarbību pētījumos ar kodolmagnētiskās rezonanses metodi.

Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas prezidents Felikss Ungers uzrunā klātesošajiem pauda pārlicību, ka ir jāstimulē ticība Eiropai, uzsverot, ka EZMA iniciētais projekts "*Next Europe*" ir vērstis, lai uzturētu naratīvu par Eiropas nākotni, kam viņš personīgi velta visu savu enerģiju.

25. oktobrī notika FTZN sēde, kurā tika uzklauti LZA korespondētājlocekļu kandidātu zinātniskie ziņojumi: "Sociotehnisku sistēmu modelēšana" — RTU DITF Modelēšanas un imitācijas katedras profesors, vadošais pētnieks *Dr.sc.ing.* Egils Ginters; "Magnetohidrodinamika tehnoloģijās" — LU Fizikas institūta vadošais pētnieks Ilmārs Grants; "Aeronautikas un kosmosa tehnika un tehnoloģijas" — RTU Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultātes profesors. *Dr.habil.sc.ing.* Aleksandrs Urbahs. Akadēmiķis A. Cēbers raksturoja LZA ārzemju locekļu kandidātu Grinvičas Universitātes pētnieku *Dr.phys.* Valdi Bojareviču un akadēmiķis Jurijs Dehtjars — LZA ārzemju locekļu kandidātu Maiju Kukļu.

25.– 26. oktobrī LU Mazajā aulā norisinājās konference "Bezvarīgo vara. Masariks, Patočka, Havel", kuras patronese bija LZA īstenā locekle Vaira Viķe-Freiberga.

26. oktobrī Daugavpils Universitātē tika atklāts jau septītais Letonikas kongress. Kongresa atklāšanas plenārsēdē, kas veltīta Latgales kongresa 100. gadadienas atcerei, klausītājus aicināja iepazīties ar Latgali un latgalistiku humanitāro zinātņu skatījumā. Kongresa sekciju darbs risinājās no 27. oktobra līdz 3. novembrim Rīgā un Liepājā, interesentus iepazīstinot ar valsts pētījumu

programmas "Letonika" ietvaros īstenotajiem pētījumiem un atklājumiem.

31. oktobrī LZA Senāta sēde. Tajā noklausījās piecu jauno locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus: "Zemes efektīva un ilgtspējīga izmantošana bioekonomikas jomu un valsts teritorijas līdzsvarotai attīstībai" (LZA korespondētājlocekle I. Pilvere); "Sēņu nozīme meža ražības un veselības nodrošināšanā" (LZA korespondētājloceklis Tālis Gaitnieks); "ABO3 perovskītu virsmu, robežvirsmu un defektu tajos *ab initio* aprēķini" (LZA korespondētājloceklis Roberts Eglītis); "Augu šūnu cieta apvalku struktūrpētījumi bioekonomikas un ceturtais industriālās revolūcijas kontekstā" (LZA korespondētājloceklis Jānis Grāvītis); "No genoma datu bāzes līdz valsts pētījumu programmai" (LZA korespondētājloceklis Valdis Pīrāgs). Pēc Senāta sēdes tika atklāta LZA goda locekļa grafiķa Gunāra Kroļļa izstāde "KONTEKSTS".

Novembris

1. novembrī LZA Augstceltnē notika LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas ekspertu konsilijs "Par Latvijas valsts himnu "Dievs, svētī Latviju!". Konsilija mērķis bija izvērtēt Latvijas valsts himnas "Dievs, svētī Latviju!" atskaņošanas praksi un tās radīto apdraudējumu.

LZA goda doktores Gundegas Grīnumas grāmatas "Viņpus Alpiem. Rainis un Aspazija Kastaņolā. Jaunatklāti tuvplāni" atvēršana LU Akadēmiskajā bibliotēkā.

2. novembrī norisinājās LZA ĶBMZN sēde, kurā noklausījās LZA jauno locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus — LZA īstenā locekļa kandidāta, LZA korespondētājlocekļa, Latvijas OSI vadošā pētnieka *Dr. chem.* Aigara Jirģensona "Pārskats par

pētījumiem medicīnas ķīmijā un organiskās sintēzes metodoloģijā” un RSU profesores, LZA korespondētājlocekles *Dr. med.* Sandras Lejnieces “Prognostiskie un riska faktori hematoloģisko slimību gadījumos”, kā arī LZA korespondētājlocekļa kandidāta, LU Medicīnas fakultātes profesora *Dr. med.* Gustava Latkovska zinātnisko ziņojumu “Hipperholesterinēmija kā kardiovaskulārs riska faktors un ģimenes slimība”.

Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija (LLMZA) sveica topošos zinātniekus Vecaucē. LLMZA doktorantu konkursā kā laureāte tika sumināta LLU Lauksaimniecības fakultātes doktorante Solvita Petrovska par pētījumu “Kappa kazeīna un beta-laktoglobulīna gēnu polimorfisma ietekme uz govju piena produktivitātes pazīmēm un koagulācijas īpašībām” (zinātniskās vadītājas Daina Jonkus un Jeļena Zagorska). Otrā vieta piešķirta LLU Lauksaimniecības fakultātes doktorantei Ilzei Skudrai par pētījumu “Slāpekļa mēslojuma izmantošanas efektivitāte ziemas kviešos” (zinātniskais vadītājs Antons Ruža), bet trešā vieta — LLU Meža fakultātes doktorantei Ilzei Matisonēi par pētījumu “Oša *Fraxinus excelsior* L. audžu dabiskā atjaunošanās Latvijā” (zinātniskie vadītāji Tālis Gaitnieks, Natālija Burņeviča). Veicināšanas balvas konkursā ieguva Daiga Sergejeva, Guntars Šņepsts, Lāsma Rābante un Oskars Karpis.

3. novembrī LZA akadēmiķe Baiba Rivža un Latvijas Universitātes (LU) Biznesa vadības un ekonomikas fakultātes dekāns *Dr.* Gundars Bērziņš, LZA Ekonomikas institūta direktore *Dr.* Ņina Linde un LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore *Dr. h. c.* Venta Kocere pārrunāja turpmāko sadarbību, plānojot Pasaules Latviešu zinātnieku 4. kongresa Ekonomikas sekcijas norisi un pētījumu tēmas, jo Pasaules Latviešu zinātnieku 4. kongresa organizēšanā sadarbosies LZA un LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte.

LZA viesojās Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieks eiro un sociālā dialoga jautājumos Valdis Dombrovskis. Diskusijā ar akadēmisko aprindu pārstāvjiem izvērsās saruna par zinātnes zemo finansējumu Latvijā un iespējām uzlabot šo situāciju, izmantojot Eiropas Savienības sniegtās iespējas.

Latvijai, kam Eiropas Savienības valstu vidū nemainīgi ir vieni no zemākajiem rādītājiem pētniecības un inovāciju jomā un viens no zemākajiem finansējuma līmeņiem zinātnei, ir jāpieliek visas pūles, lai izmantotu ES sniegtās iespējas, tai skaitā *Horizon2020* ietvaros. Eiropas Savienības fondu finansējuma sekmīga apguve, kā uzsvēra V. Dombrovskis, ir viens no virzītājspēkiem. Izglītības un zinātnes ministrijai ir nozīmīga loma situācijas uzlabošanā, lai gan tās kapacitāte ir nepietiekama. Eiropas Komisija, reaģējot uz situāciju Latvijas zinātnes finansējuma jomā, Eiropas semestra ietvaros izvērtēs valsts budžeta izdevumu politiku un, iespējams, sniegs rekomendācijas.

V. Dombrovskis, atbildot uz jautājumu par Eiropas Savienības budžeta politiku nākamajam periodam, informēja, ka notiek sagatavošanas darbi. Eiropas Komisija plāno nākt ar priekšlikumiem 2018. gada maijā un var prognozēt, ka zinātne un pētniecība būs starp nākamā daudzgadu budžeta prioritātēm.

Viens no akadēmiķu uzdotajiem jautājumiem skāra Latvijas iesaisti kopējās Eiropas Savienības programmās, kur Latvijas zinātne kopumā ir zaudētājas lomā, lai gan atsevišķi projekti ir piesaistījuši ievērojamu Eiropas Savienības finansējumu. Tāpat tika jautāts, vai Eiropas Savienība var ieviest stingrākas direktīvas, kas valstīm liktu pārskatīt savas politikas zinātnes finansējuma jautājumā. Pašreizējā valdības nostāja Latvijā ir ierindojusi zinātne “tērējošo pozīciju” vidū, taču atbalsts pētniecības un inovāciju attīstībai viennozīmīgi ir ekonomiskās attīstības un investīciju pieauguma garants.

Diskusijā piedalījās Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents Ojārs Spārītis, LZA viceprezidents Andrejs Krasņikovs, LZA ārlietu sekretārs Tālavš Jundzis, akadēmiķi Jānis Stradiņš, Elmārs Grēns, Baiba Rivža, Ivars Kalviņš, Maija Kūle, Andris Šternbergs, institūtu vadošie pētnieki.

LZA Senāta zālē notika valsts pētījumu programmas “Letonika — Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības” (Letonika) visu sešu projektu vadītāju un projektos iesaistīto izpildītāju tikšanās, lai izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) pārstāvjiem ziņotu par programmas izpildi un analizētu vēl darāmos darbus projektu sekmīgai pabeigšanai. Neraugoties uz to, ka IZM organizatorisko nepilnību dēļ darbs pie valsts pētījumu programmām tika uzsākts ar gandrīz gadu ilgu kavēšanos un programmas izpildes gaitu pavadīja vairāki finansējuma pārrāvumi, kā arī to, projektus nācās izstrādāt ar nepilnīgu finansējumu, plānotie kvantitatīvie un arī kvalitatīvie kritēriji tomēr ir sasniegti un pat pārsniegti kā mūsu, tā arī ārzemju ekspertu vērtējumā. Ar atlikušo un vēl 2018. gada sākumā piešķiramo finansējumu šī valsts pētījumu programma būs jāpabeidz, un kā jau tas ir pieņemts, jāapliecina sekmes ar publikācijām, monogrāfijām, daļību vietēja mēroga un starptautiskās konferencēs. Pārskata un atskaites pasākumā visi klātesošie guva lielisku ieskatu par valsts pētījumu programmas priekšrocībām pētnieciskā plašuma un iesaistīto pētnieku integrācijā, kas dod akadēmiski fundamentālu rezultātu kā nozaru, tā arī starpnozaru griezumā.

A/s “Latvenergo” telpā notika LZA un a/s “Latvenergo” 2017. gada balvas ekspertu komisijas sēde. Ekspertu komisija nolēma piešķirt 2017. gada A.Vītola balvu par mūža ieguldījumu Latvijas enerģētikā Rīgas pilsētas energoapgādes ekspertu konsultatīvās padomes priekšsēdētājai RTU docentei *Dr. sc. ing. Maijai Rubīnai*, 2017. gada bal-

vas par nozīmīgu devumu enerģētikā RTU profesoram *Dr. sc. ing. Aleksandram Dolgiceram* un RTU Enerģētikas un elektrotehnikas fakultātes dekānam *Dr. sc. ing. Oskaram Krievam* un četras “Gada balvas 2017” par panākumiem enerģētikā jaunajiem zinātniekiem no RTU un LLU.

8. novembrī notika FTZN sēde, kurā tika uzklauts LZA īstena locekļa kandidāta LZA korespondētājlocekļa, LU CFI vadošā pētnieka *Dr. phys. Roberta Eglīša* ziņojums par zinātnisko pētījumu rezultātiem: “ABO3 perovskītu (001), (011) un (111) virsmu, robežvirsmu un defektu tajos *ab initio* aprēķini” un LZA korespondētājlocekļa kandidāta LU CFI vadošā pētnieka *Dr. phys. Anatolija Šarakovska* ziņojums “Augšup-pārveidotā luminiscence oksifluorīdu materiālos”. Pēc referātiem nodaļas locekļi aizklāti balsoja par nodaļas atbalstu kandidātiem.

9. novembrī notika LZA ĶBMZN sēde, kurā nodaļas locekļi klausījās LZA īsteno locekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus: “Dzeramā ūdens bioloģiskais un ķīmiskais drošums pilsētvidē” – RTU Zinātņu prorektors, profesors, LZA korespondētājloceklis *Dr. sc. ing. Tālis Juhna*; “Augu šūnu cieta apvalku struktūrpētījumi bioekonomikas un ceturtās industriālās revolūcijas kontekstā” — LZA korespondētājloceklis *Dr. habil. chem. Jānis Grāvītis*; “Biomedicīna sabiedrības veselībai: no Latvijas Genoma projekta līdz Valsts pētījumu programmai” — LZA korespondētājloceklis, LU profesors *Dr. med. Valdis Pīrāgs* un LZA korespondētājlocekļa kandidātes LU Medicīnas fakultātes profesores *Dr. med. Baibas Jansones* zinātnisko ziņojumu “Neirodeģeneratīvo slimību multipatogēnētiskie faktori un mūsdienu ārstēšanas stratēģijas”.

Latvijas Zinātņu akadēmijā diplomus saņēma ar Valsts emeritēto zinātnieku padomes 2017. gada 1. jūnija lēmumu par valsts

emeritētā zinātnieka statusa piešķiršanu ievēlētie 26 valsts emeritētie zinātnieki. Svinīgo diplomu pasniegšanas ceremoniju ar uzrunām atklāja Valsts emeritēto zinātnieku padomes priekšsēdētāja akademiķe Baiba Rivža, Izglītības un zinātnes ministrijas Ministra biroja vadītājs Andis Geižāns, LZA prezidents Ojārs Spārītis, izsakot pateicību zinātniekiem par mūža ieguldījumu zinātniskajā darbā un jauno zinātnieku paaudžu izaudzināšanā. Jaunievelētais emeritēto zinātnieku biedrības *Emeritus* vadītājs LZA īstenais loceklis Īzaks Rašāls, kurš arī saņēma Valsts emeritētā zinātnieka diplomu, aicināja zinātniekus saglabāt možu garu, būt aktīviem biedrības pasākumu organizēšanā un dalībā tajos.

LZA LMZN / LLMZA piedalījās ERA NET projekta *Sustainable Crop Production* uzskauuma gatavošanā. 2017. gada oktobrī ir apstiprināts jauns ERA NET projekts *Sustainable Crop Production*, kurā piedalās Latvija un to pārstāv LLMZA un LZA LMZN.

14. novembrī norisinājās LZA Senāta sēde, kurā notika LZA jauno locekļu kandidatūru apspriešana un tika aizklāti balsots par ieteikumiem pilnsapulcei šajā jautājumā. Par Letonikas programmas izpildes gaitu ziņoja akademiķe Ilga Jansone. Par Latvijas Zinātnes padomes tālākas attīstības iespējām informēja akademiķis Jānis Kloviņš. Senāts apstiprināja Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas balvu ekspertu komisijas 18. oktobra sēdes lēmumu un piešķīra Dītriha Andreja Lēbera balvu LU Juridiskās fakultātes profesoram *Dr. iur.* Jānim Lazdiņam par tiesiskas un demokrātiskas valsts atjaunošanas pieredzes pētījumiem un izcilu devumu Latvijas tiesību zinātnes attīstībā.

Notika Māra Baltiņa un Inas Druvietes grāmatas “Ceļavējš cilvēku ciltij: valoda sabiedrībā” atvēršanas svētki LU bibliotēkā.

15. novembrī LU Mazajā aulā notika Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas strātēģisko pētījumu centra izdotās kolektīvās monogrāfijas “Neatkarības doktrīna Latvijas vēstures kontekstā” atvēršanas svētki, kuros piedalījās Valsts prezidents Raimonds Vējonis un LR Saeimas priekšsēdētāja Ināra Mūrniece. Monogrāfijas autoru veiktie pētījumi no vēstures, politikas un tiesību zinātņu skatu punkta zinātniski pamato Latvijas Republikas nepārtrauktu pastāvēšanu *de iure* kopš tās pasludināšanas 1918. gada 18. novembrī. Ja Latvijas valsts neuzturētu šo konceptu, nebūtu pamata nākamajā — 2018. gadā — svinēt tās 100 gadu pastāvēšanas jubileju. Monogrāfija sagatavota un publicēta LZA fundamentālo un lietīšķo pētījumu sadarbības projekta Nr. 653/2014 “Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas pieredze, mācības un starptautiskā nozīme (vēsturiskie, politiskie un tiesiskie aspekti)” ietvarā.

17. novembrī LZA īstenajam loceklim Jurim Krūmiņam — 70.

Latvijas Nacionālā mākslas muzeja galvenajā ēkā 4. stāva izstāžu zālē norisinājās LZA goda locekļa Gunāra Kroļļa grafikas darbu izstādes “Kontrastviela” atklāšana.

18. novembrī atjaunotajā VEF Kultūras pilī notika Rīgas domes svinīgā sanāksme par godu Latvijas Republikas proklamēšanas 99. gadadienai. Sanāksmē tika teikta svētku uzruna un pasniegti pašvaldības apbalvojumi. Tiks pasniegtā arī Rīgas domes un Latvijas Zinātņu akadēmijas balva, ko saņēma LZA goda loceklis Guntis Gailītis par ieguldījumu Rīgas kultūras pieminekļu izpētē un kopšanā un Rīgas atpazīstamības veicināšanu pasaulē. Pretendentu šim apbalvojumam izvirza LZA. Rīgas domes balva “Gada rīdzinieks 2017” un Goda raksts šogad piešķirts sportistei Aļonai Ostapenko par izciliem panākumiem augsta līmeņa tenisa

sacensībās un Rīgas atpazīstamības veicināšanu pasaulē.

22. novembrī svinīgā ceremonijā Latvijas Zinātņu akadēmijā tika pasniegtas ikgadējās Cicerona balvas. Balvu piešķiršanas mērķis ir atzīt un veicināt labas profesionālās komunikācijas nozīmi. Ar Mērfija titulu vienlaikus atzīmē spilgtu neizdarību publisko vēstījumu jomā. Cicerona balva šogad piešķirta politologam Ivaram Iļabam par politisko koncepciju daudzveidīgu un atraktīvu izgaismojumu, kā arī vēsturniekam, Vidzemes Augstskolas rektoram Gatim Krūmiņam par būtisku ieguldījumu Latvijas tautsaimniecības vēstures pētniecībā un izvērtējumā. Balvu mediju jomā pasniedza LTV žurnālistei Maijai Amoliņai par augsti kvalitatīvu sniegumu mūzikas žurnālistikā. Starptautiskās komunikācijas kategorijā Cicerona Goda nosaukums piešķirts Ingeborgas von Kleistas vadītajai Hamburgas izdevniecībai *Baltische Briefe* (Baltijas vēstules), kuras mēnešraksts jau 70 gadus rūpējas par informatīvās plūsmas apmaiņu starp Vāciju, Latviju un Igauniju, īpaši uzrunājot vācbaltu paaudzes un viņu draugus Baltijā un pasaulē. Antibalvas Mērfija titula adresāts šoreiz ir ekonomikas politiķu greizi organizētā un sabiedrībai godīgi neizskaidrotā elektrības OIK nodevas ieviešana. Cicerona/Mērfija balvu kopš 1999. gada pasniedz politiķiem, zinātniekiem, publicistikas un tautsaimniecības praktiķiem par pieņemto lēmumu skaidrojumu sabiedrībai.

Mūžībā aizgāja Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekle, izcilā valodniece *Dr. habil. philol.* Aina Blinkena (05.09.1929–22.11.2017).

23. novembrī notika LZA Rudens pilnsapulce. Tradicionāli LZA Rudens pilnsapulce ir veltīta LZA Lielās medaļas laureātu godināšanai. Šogad Lielā medaļa tika pasniegta akadēmiķim Jānim Bārzdīnam

par fundamentāliem pētījumiem algoritmu teorijā un datorzinātnes skolas izveidi Latvijā un akadēmiķei Baibai Rivžai par ievērojamu devumu Latvijas lauku un reģionu attīstības izpētē. *Laudatio* J. Bārzdīnam nolasīja LZA korespondētājloceklis Kārlis Čerāns, J. Bārzdīņš sniedza akadēmisko lekciju “Datorzinātņu pasaulē gandrīz mūža garumā”. *Laudatio* B. Rivžai nolasīja LZA goda doktors Voldemārs Striķis. B. Rivžas akadēmiskās lekcijas temats — “Sociālo zinātņu pārnese Latvijas lauku un reģionu attīstībā”.

Notika LZA jaunu locekļu vēlēšanas. Par LZA īstenajiem locekļiem tika ievēlēti: Jānis Alnis (fizika), Maija Burima (literatūrzinātne), Ausma Cimdiņa (literatūrzinātne), Tālis Gaitnieks (mežzinātne), Aigars Jirgensons (ķīmija), Tālis Juhna (inženierzinātne), Mārcis Leja (medicīna), Sandra Lejniece (medicīna), Valdis Pīrāgs (medicīna), Aleksandrs Šostaks (matemātika), Igors Šuvajevs (filozofija).

Par LZA korespondētājlocekļiem ievēlēti: Aivars Bērziņš (veterinārmedicīna), Inguna Daukste-Silasproģe (literatūrzinātne), Egils Ginters (informātika), Ivars Iļabs (politoloģija), Kristaps Jaudzems (ķīmija), Aigars Pētersons (medicīna), Nils Rostoks (bioloģija), Aleksandrs Urbahs (mehānika), Juris Vīksna (informātika), Ineta Ziemele (tiesību zinātne), Sanita Zute (lauksaimniecības zinātne).

Par LZA ārzemju locekļiem ievēlēti: Valdis Bojarevičs (fizika, Lielbritānija), Maija Kukļa (fizika, ASV), Zenons Lovkis (inženierzinātne, Baltkrievija).

Par LZA goda locekļiem ievēlēti Boriss Teterevs un Ināra Tetereva.

28. novembrī. Latvijas Zinātņu akadēmijā norisinājās valsts pētījumu programmas (VPP) 5.2. “Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai

attīstībai — jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC–LV)” darba vadības seminārs.

30. novembrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas Letonikas un Baltijas lasītavā ciklā “Letonikas lasījumi” norisinājās LZA prezidenta, *Dr. habil. art.* Ojāra Spārīša priekšlasījums “Ar vācu acīm ieraudzīti izšķirīgi mirkļi laikmetu griežos — Pirmā pasaules kara, Latvijas valsts dibināšanas, boļševiku terora un Neatkarības cīņu gados”.

Decembris

1. decembrī izcilās zinātnieces, Latvijas Valsts prezidentes no 1999. līdz 2007. gadam, akadēmiķes Vairas Viķes-Freibergas 80 dzīves gadu jubileja.

5. decembrī Elektronikas un datorzinātņu institūtā bija iespējams iepazīties ar paveikto pašbraucošo auto, bezvadu sensoru tīklu, valkājamo iekārtu, zināšanu inženierijas, datizrades, neironu tīklu dziļās apmācības, bezkontakta diagnostikas, plūdu prognozēšanas, viedo pilsētu u.c. jomās, gan demonstratoru, gan visaptverošu prezentāciju formā. Zinātnisko institūciju pārstāvji iepazīstināja gan ar valsts pētījumu programmas “Kiberfizikālās sistēmas, ontoloģijas un biofotonika drošai & viedai pilsētai un sabiedrībai” (*SOPHIS*) nepilnos četros gados sasniegtajiem rezultātiem nākamās paaudzes IKT sistēmu attīstībā, gan to, kā darbojas valsts pasūtījums lietišķajā zinātnē un vai šie ieguldījumi atmaksājas.

7., 8. un 9. decembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāte sadarbībā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Letonikas un Baltijas centru rīkoja starptautisku zinātnisku konferenci “Viduslaiku Livonija un tās vēsturiskais mantojums”. Livonija, kas iz-

veidojās 13. gadsimtā un līdz 16. gadsimta vidum pastāvēja kā bīskapu un Vācu ordeņa (līdz 1236. gadam t.s. Zobenbrāļu ordeņa) pārvaldītu garīgu valdījumu kopums, iesaistīja mūsdienu Latvijas un Igaunijas telpu Rietumu pasaulē. Par spīti lielajam laika atstatumam, kas šķir no viduslaikiem, Livonija ir ietekmējusi arī mūs. Šajā konferencē risināja vairākus būtiskus jautājumus par Livonijas vietu mūsdienu Latvijas un Igaunijas sabiedrības pagātnes kopainā.

12. decembrī LZA ārzemju loceklim fiziķim Žakam Simonam — 70.

Akadēmiķe un VPP EKOSOC-LV vadītāja Baiba Rivža piedalījās II Baltkrievijas zinātnieku kongresā Minskā.

13. decembrī notika FTZN un Pasaules Enerģijas padomes (PEP) Latvijas Nacionālās komitejas (LNK) paplašinātā sēde, veltīta diskusijai par ekonomikas un enerģētikas aktuālām problēmām. Ar referātu par politiskiem un ekonomiskiem mērķiem un virzību uz to sasniegšanu, t. sk. par dabasgāzes izmantošanu transportā uzstājās Enerģijas tirgus un infrastruktūras departamenta direktore Olga Bogdanova. Apspriešanās piedalījās LZA *Dr. h. c. sc. ing., Dr. sc. ing.* Āris Žīgurs un *Dr. sc. ing.* Adrians Dāvis.

14. decembrī mūžībā aizgājis kodolfiziķis akadēmiķis *Dr. habil. phys.* Jānis Bērziņš.

Apbalvoti Latvijas Zinātņu akadēmijas un a/s “Latvenergo” rīkotā ikgadējā konkursa “Gada balva” laureāti un a/s “Latvenergo” studiju noslēguma darbu konkursa uzvarētāji. Galveno — profesora A. Vītola vārdā nosaukto balvu par izcilu mūža ieguldījumu Latvijas enerģētikā saņēma *Dr. sc. ing.* Maija Rubīna, Rīgas pilsētas energoapgādes ekspertu konsultatīvās padomes priekšsēdētāja un RTU docente. *Gada balvu* par nozīmīgu devumu enerģētikā saņēma RTU profesori *Dr. sc. ing.* Aleksandrs Dolgicers un

Dr. sc. ing. Oskars Krievs. Balvas par panākumiem enerģētikā jaunajiem zinātniekiem saņēma RTU doktorante Edīte Bieļa-Dailidoviča, *Dr. sc. ing.* Inga Iljina, *Dr. sc. ing.* Toms Komars un *Dr. sc. ing.* Oļegs Šļiskis.

15. decembrī akadēmiķim mehāniķim Rolandam Rikardam — 75.

Akadēmiķim fiziķim Andrejam Cēberam — 70.

18. decembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā tika pasniegti diplomi jaunievēlētajiem akadēmijas locekļiem.

23. decembrī LZA korespondētājloceklim mehāniķim Jānim Vībam — 80.

29. decembrī mūžībā aizgājis Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis, Rīgas Tehniskās universitātes Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātes Programmatūras inženierijas katedras vadītājs profesors *Dr. habil. sc. ing.* Leonīds Novickis.